

**Met het herprogrammeren
van stukjes *snippergroen*
creëer je niet het
stadspark waar Haven-
Stad om schreeuwt.**

Inhoud

Publieke ruimte in de verdrukking door de stedelijke ontwikkeling.....	3
<i>Stedelijke inbreiding ten koste van openbaar groen.</i>	3
<i>Micro-appartementen zonder buitenruimte.</i>	4
<i>Reizen wordt minder ‘cool’- stedeling blijft thuis.</i>	4
<i>Groen moet je doen.</i>	4
Amsterdam Haven-Stad.	5
<i>Stadsparken Haven-Stad.</i>	5
<i>Gaat het allemaal wel passen?</i>	5
Ter lering en Vermaak.	6
<i>Botsende ambities in de politieke arena.</i>	7
<i>Inhoudelijke complexiteit.....</i>	7
<i>Van Groot-Westerpark naar toekomstbestendig Westerpark.</i>	7
<i>Sociale complexiteit.....</i>	7
<i>Enclave met open grenzen.....</i>	8
<i>Contextuele complexiteit.</i>	8
<i>Het verzachten van oud zeer.</i>	8
<i>Psychologische complexiteit.</i>	8
Groot-Westerpark XL ontspant de stress op het park.	8
<i>Een nóg groter Groot-Westerpark.....</i>	9
<i>Sloterdijk als de Amsterdamse (tran)sporthub.....</i>	9
<i>Mobiliteit en aantrekkelijke verbindingen.....</i>	9
Toepassen van ‘frame innovation’ binnen gebiedsontwikkeling.	9
<i>Frame Innovation.</i>	10
Conclusies en aanbevelingen.	10
<i>Gebruik de openingen in de visie in plaatst van volledig te focussen op de politieke ambities.</i>	11
<i>Experimenteer op kleine schaal.</i>	11
<i>Betrek alle gebruikers van het park.....</i>	11
Geraadpleegde bronnen	12

Mohamed en Anita zitten zwaar gestrest samen met zoontje Rico in de shuttle die ze van hun huis aan de Coenhaven naar het Groot-Westerpark brengt. Ze zijn aan de late kant en dreigen hun timeslot van 14.00 tot 17.00 te missen en daarmee ook de ontmoeting met hun vrienden met wie ze hebben afgesproken. Het is 2060, de ontwikkeling van Haven-Stad is bijna voltooid en Amsterdam heeft de twijfelachtige eer om als eerste stad ter wereld een reserveringsstelsel voor het gebruik 'openbare' ruimte te hebben.

De kans dat dit rampscenario werkelijkheid wordt acht ik niet onwaarschijnlijk wanneer je kijkt naar de huidige plannen voor Haven-Stad. Er wordt een stad ter grootte van Zwolle toegevoegd aan Amsterdam, maar in de ontwikkelvisie van Haven-Stad is er nauwelijks ruimte voor nieuw openbaar groen, op het herprogrammeren van wat bestaand groen na. Bovendien hebben we in de komende decennia niet enkel te maken met Haven-Stad, maar ook met de uitdagingen waar alle grote steden voor staan. De verwachting is dat de trek naar de stad vanuit landelijk gebied door zal zetten en Amsterdam de aantrekkingskracht op expats en multinationals zal behouden.

In de plannen voor Haven-Stad staat een 'Groot-Westerpark' geschetst, maar het aantal vierkante meters 'snippergroen' waarmee het park groeit is minimaal. Het gevolg: de druk op het park zal alleen maar toenemen.

Ik doe bij deze dan ook een dringende oproep aan het college van Amsterdam om de visie van Haven-Stad nog eens kritisch te bekijken. Zolang met potlood ingetekend zijn wijzigingen nog aan te brengen, eenmaal aangelegd zijn aanpassingen niet meer mogelijk of erg kostbaar.

Publieke ruimte in de verdrukking door de stedelijke ontwikkeling.

De wereld verandert in rap tempo – ingrijpende veranderingen van de stad zijn van grote invloed op de vraag naar en het gebruik van de publieke ruimte.

Stedelijke inbreiding ten koste van openbaar groen.

Al jaren vindt er een volksverhuizing plaats van de buitengebieden naar de grote steden. Ondanks de buiten proportionele huizenprijzen blijft de stad onverminderd populair, omdat mensen dicht bij het werk willen wonen en krimpgebieden steeds verder uitgekleeft worden waar het voorzieningen betreft. De verwachting is dat deze trend ook de komende jaren doorzet. De groei van de stedelingen wordt bovendien versterkt door de grote aantrekkingskracht die Nederland heeft op multinationals en expats.

Ook zal het aantal eenpersoonshuishoudens in de stad toenemen. Enerzijds blijven we in de toekomst langer leven door medische ontwikkelingen en een gezonder leven, anderzijds is het de voorspelling dat jongeren eerder en langer op zichzelf blijven wonen.

“Het totaal aantal alleenstaanden was slechts 685 duizend in 1971, bijna 2,9 miljoen aan het begin van 2015 en zal naar verwachting bijna 3,7 miljoen bedragen in 2055”

(Centraal Bureau voor de Statistiek mei 2016)

Micro-appartementen zonder buitenruimte.

Zowel de groei van het aantal stedelingen en de toename van eenpersoonshuishoudens zal de vraag naar – kleine – woningen in de stad doen toenemen. Net als in andere grote steden gaat er veel geïnvesteerd worden in zogenaamde micro-appartementen. Micro-appartementen kenmerken zich door kleine efficiënt ingerichte woningen – meestal zonder een eigen buitenruimte. Bewoners zullen hun groene beleving grotendeels buitenshuis zoeken.

“De keuze voor een Microappartement komt voort uit de afweging tussen woonoppervlak en woonidentiteit. Huishoudens hebben enerzijds een gelimiteerd budget, zeker gezien de stijgende prijzen in de stad. Anderzijds jagen zij een stedelijke leefstijl na.”

(Stec Groep 2017)

Deze inbreiding zal ten koste gaan van de publieke ruimte waardoor stedelingen voor ontmoeting en ontspanning meer aangewezen zullen zijn op de stadsparken.

Reizen wordt minder ‘cool’- stedeling blijft thuis.

We zien de laatste tijd een groeiende maatschappelijke weerstand tegen ‘pleziervluchten’. Het is niet uitgesloten dat verre vakanties minder populair worden als gevolg van de ‘vliedschaamte’ en het fors duurder maken van vluchten om de gestelde klimaatdoelen te behalen.

Een ticketprijs die meer recht doet aan de vervuiling zal er toe leiden dat er minder vaak en minder ver wordt gevlogen. Ook hierdoor zullen stedelingen meer tijd in hun eigen stad doorbrengen, waarbij de stadsparken de rol van ontmoetings- en ontspanningsplek in toenemende mate zullen gaan vervullen.

Bovendien beschikt de stedeling ook steeds vaker niet (meer) over een eigen auto, waardoor deze groep intensiever gebruik zal maken van het publieke groen, ook omdat de eigen woning vaak te klein zal zijn om thuis af te spreken.

Groen moet je doen.

Alle bovenstaande ontwikkelingen tezamen geven aan hoe urgent het is om – ondanks de grote woningopgave – serieus aandacht te hebben voor de publieke ruimte in de stad van de toekomst. De druk op de openbare ruimte zal flink toenemen, enerzijds als gevolg van het volbouwen van groene gebieden, sportvelden en speelplekken en anderzijds doordat we in de toekomst meer naar buiten zullen gaan omdat we dat willen en omdat dat van ons verwacht wordt.

Het College van Rijksadviseurs (CRa) heeft berekend dat er op dit moment maar liefst 8,3 Ha openbare ruimte per dag verloren gaat in plaats van plannen te maken voor groei. Het is nu hoog tijd om voldoende openbare ruimte te labelen, net zoals 150 jaar geleden toen parken geclaimd werden in steden New York (Central Park 1873) en Amsterdam (Vondelpark 1864).

Amsterdam Haven-Stad.

Natuurlijk moet er gebouwd worden om de woningschaarste op te lossen, maar de gemeente moet ook gewaarschuwd worden voor grootstedelijke problemen die Amsterdam al kent en ook voor Haven-Stad dreigen te ontstaan.

“Bij de ontwikkeling van Haven-Stad wordt gebroken met de historische Amsterdamse werkwijze om bij een nieuwe ontwikkeling allereerst groene gebieden te ontwerpen en aan te leggen. Voor Haven-Stad zal de gemeente de al bestaande openbare ruimten zoals Westerpark en Noorder IJplas vergroten en inrichten voor een intensiever gebruik”
(Hanneke Kijn 2018)

Stadsparken Haven-Stad.

Om aan te tonen dat de dreigende druk op de stadsparken gegrond is pakken we de Ontwikkelstrategie Haven-Stad er bij.

“Haven-Stad herbergt twee grote stadsparken (Westerpark en Noorder IJ-plas) [...]. Ook worden voldoende kleine wijkparken en ‘pocketparks’ tussen of op de kavels gerealiseerd, hier kunnen mensen elkaar ontmoeten en kinderen kunnen spelen.”

(Gemeente Amsterdam RVE Ruimte en Duurzaamheid december 2017)

Ondanks de ontwikkeling van een aantal wijkparken zal de Amsterdammer voornamelijk richting de twee stadsparken trekken en het Westerpark in het bijzonder. Dat is ook waar mijn zorg vandaan komt. In de plannen voor Haven-Stad is een Groot-Westerpark opgenomen waarbij enkel *bestaand* groen meer open karakter krijgt en er geen structureel openbaar groen wordt toegevoegd aan Haven-Stad en omgeving.

Gaat het allemaal wel passen?

Niet alle inwoners van Haven-Stad zullen gebruik gaan maken van het Groot-Westerpark, bewoners aan de noordzijde van het IJ zullen eerder een bezoek brengen aan de Noorder IJ-plas.

Om een uitspraak te kunnen doen of het geplande Groot-Westerpark voldoende groot is als stadspark voor Haven-Stad kijken we naar de Hoofdgroenstructuur. Voegen we al het groen van de volkstuincomplexen, begraafplaatsen, het huidige Westerpark en andere voorzieningen samen zoals geschetst in de ontwikkelvisie dan bestrijkt het Groot-Westerpark een oppervlakte van **89Ha**. (maps.amsterdam.nl)

Voor deze berekening gaan we er vanuit dat aan de zuidzijde van het IJ een gemengd stedelijk gebied met 55.000 woningen - van de in de totaal 75.000 woningen - wordt ontwikkeld. Op basis van het Voorzieningen model 2018 van de gemeente Amsterdam dient er dan **88Ha** (16 m² per woning) publiek groen te worden toegevoegd (Amsterdamse referentienorm voor maatschappelijke voorzieningen, groen en spelen januari 2018)

Niets aan de hand zo lijkt het, echter moeten hierbij twee belangrijke kanttekeningen worden gemaakt.

1 - het Groot-Westerpark moet door de 'nieuwe Amsterdammers' van Haven-Stad gedeeld worden met de huidige gebruikers, die zoals eerder beschreven ook meer en vaker gebruik zullen maken van het park.

2 – het Groot-Westerpark is vooral het herprogrammeren en labelen van vierkante meters snippergroen in en rond het huidige Westerpark, in de plannen wordt er geen 89Ha parkgroen toegevoegd aan Haven-Stad.

Ter lering en Vermaak.

Het Westerpark is de afgelopen jaren uitgegroeid tot een populair park voor ontmoeting, festivals, congressen en andere evenementen. Dit zorgt er regelmatig voor dat er een enorme druk is op het park. Omdat het stadsdeel dit ook inziet heeft het een Programmaraad Westerpark – bestaande uit omwonenden - ingesteld dat eind vorig jaar 'Het bijna 100-puntenplan' opleverde. Een advies aan het stadsdeel en de (nieuwe) eigenaar van de Westergasfabriek BV.

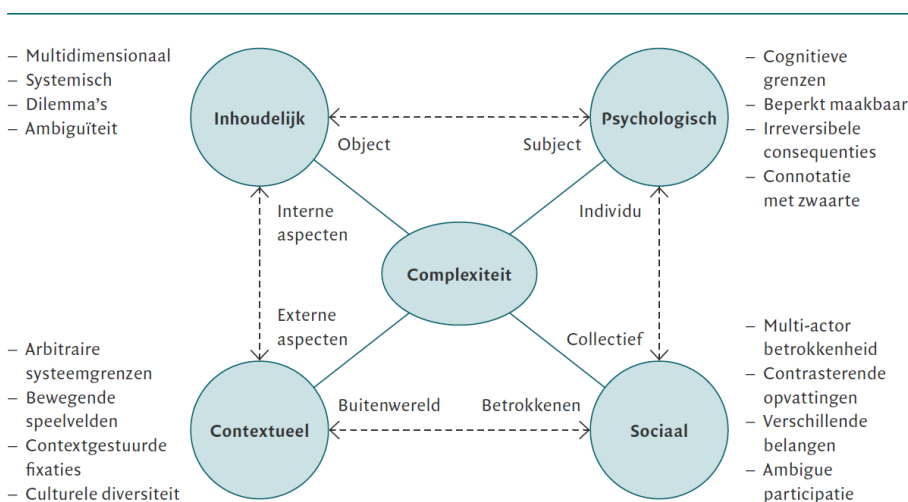
"De programmaraad gelooft in het Westerpark. [...] Met diverse, ook grootschalige activiteiten, met altijd respect voor het park en de omgeving, waar duurzaamheid voorop staat en met de ruimte voor initiatieven en participatie uit de buurt. (Programmaraad Westerpark 2018) .

Het stadsdeel steekt nu veel energie in het verbeteren van de leefbaarheid en kwaliteit in het park en de omgeving. Op dit moment is het soms een beetje geven en nemen tussen de verschillende partijen, maar er is nog voldoende ruimte om de wensen en activiteiten van de verschillende gebruikers naast elkaar te kunnen laten bestaan.

Dit komt echter in groot gevaar wanneer de huidige plannen van Haven-Stad werkelijkheid worden. De fysieke ruimte – inclusief de minimale uitbreiding – is dan veel te klein om alle 'nieuwe' Amsterdammers en bestaande gebruikers te kunnen ontvangen. Met zoveel mensen en wensen dreigt er een taai vraagstuk te ontstaan.

Om de complexiteit van het vraagstuk in kaart te brengen heeft Hans Vermaak een viertal complexiteiten gedefinieerd die een rol spelen bij een taai vraagstuk.

Figuur 4.1 Complexiteit van taai vraagstukken

(Hans Vermaak 2009)

Leggen we het huidige Westerpark en de ontwikkelvisie voor Haven-Stad naast elkaar dan zien we nu al een aantal mogelijke bronnen voor het ontstaan van een ‘wicked-problem’. Door nu te handelen kan het dreigende complexe vraagstuk dat dreigt mogelijk worden voorkomen.

Botsende ambities in de politieke arena.

Naast de ontwikkelvisie voor Haven-Stad speelt de lokale politiek een cruciale rol. Wethouders hebben verschillende – soms tegenstrijdige ambities. Laurens Ivens (wethouder Wonen, Bouwen, Openbare Ruimte, Groen, Reiniging en Dierenwelzijn) heeft als een van de belangrijkste ambities om tussen 2018 en 2024 in totaal 52.500 woningen te realiseren. Maar zijn ambities op het gebied van leefbaarheid en groen zijn veel minder uitgesproken. Ivens profileert zich daarmee vooral als wethouder *woningen* in plaats van *wonen*. Daarmee vergeleken is het opvallend dat Marieke van Doorninck (wethouder Ruimtelijke Ontwikkeling en Duurzaamheid) wel een hele groenere ambitie heeft. Niet enkel ten behoeve van sport en recreatie, maar ook met het oog op klimaatadaptatie. Openbaar groen helpt bij het ‘rainproof’ maken van de stad. Bovendien levert groen een belangrijke bijdrage aan het terugdringen van hittestress in het versteende stedelijke gebied.
(Coalitieakkoord Amsterdam mei 2018)

Inhoudelijke complexiteit.

De politieke ambities van deze twee wethouders die niet met elkaar te verenigen zijn is een voorbeeld van - wat Vermaak noemt – inhoudelijk complexiteit. Meerder, vaak tegenstrijdige, multidisciplinaire aspecten kunnen dilemma’s veroorzaken. Wanneer de focus ligt op het aantal woningen, dreigt het publieke groen een ondergeschoven kindje te worden – ook omdat daar binnen het projectgebied geen ruimte voor is om dit te realiseren.

Van Groot-Westerpark naar toekomstbestendig Westerpark.

In het Westerpark heeft de gemeente de bijna onmogelijke taak om het alle partijen naar hun zin te maken. De Westergasfabriek BV beheert en verhuurt de gebouwen op het Westergasfabriekterrein en de gemeente verzorgt de buitenprogrammering van het park. Omwonenden en parkbezoekers willen in het park ook kunnen ontmoeten en recreëren. Tot slot zijn er de Vrienden van het Westerpark en de volkstuinders die vinden dat het park als een oase van rust moet worden beschouwd. Belangrijke factor is bovendien ‘wantrouwen’. Omwonenden, vrienden en volkstuinders van het Westerpark voelen zich al jaren niet serieus genomen door de politiek en de Westergas BV omdat het commerciële gebruik van het park alleen maar is toegenomen, wat ten koste is gegaan van het park als gebied om tot rust te komen.

Sociale complexiteit.

Het grote aantal participanten met verschillende belangen zorgt ervoor dat ze allemaal een ander perspectief hebben op het vraagstuk. Dit maakt het definiëren van het werkelijke probleem ook lastig omdat een betrokkene vooral kijkt naar zijn belang. Dat de volkstuinders en omwonenden vooral de rust als voorwaarde stellen, terwijl de gemeente en de Westergas BV eerder denken aan passende evenementen is een voorbeeld van zo’n sociale complexiteit.

Enclave met open grenzen.

Door de volkstuinten en de begraafplaats te bestempelen als de rustgebieden van Groot-Westerpark is er mogelijk voldoende draagvlak om de locaties breder toegankelijk te maken. Het valt als gemeente aan de andere Amsterdammers niet uit te leggen dat deze 'enclaves' gesloten blijven, wanneer de druk op de openbare ruimte zo groot wordt als verwacht. Het toevoegen van de vierkante meters snippergroen zal het park niet ontlasten. Het verminderen van het aantal evenementen in het Westerpark – zoals dat nu wordt onderzocht – is evenmin een oplossing. Naast de huidige gebruikers krijgt het park ook te maken met de gebruikers van het toekomstig Groot-Westerpark – partijen waarvan in dit stadium nog niet bekend is wie dat zullen zijn. Dit maakt het vraagstuk extra ingewikkeld.

Contextuele complexiteit.

Wie nodig je uit en laat je toe om het vraagstuk te lijf te gaan? Zeker wanneer nog niet duidelijk is wat en wie de toekomst brengt, zoals bij Haven-Stad. Deze contextuele complexiteit speelt ook hier. Zo is het toevoegen van de volkstuinten aan het park niet enkel een aangelegenheid van de volkstuinders, maar moet dit in een breder perspectief worden bekeken.

Het verzachten van oud zeer.

De gemeente leeft al lange tijd op gespannen voet met de leden van de volkstuinverenigingen – die volgens de plannen straks onderdeel moeten worden van het Groot-Westerpark – dat zal het taaie vraagstuk nog taaier maken. De volkstuinten zijn ooit ontstaan als buitengroen voor de Amsterdammers in de binnenstad. Nu jaren later zijn ze uitgegroeid tot groene oases omsloten door de opgerukte stad welke de volkstuinders niet zonder slag of stoot op zullen geven. Intern woedt er ook een felle discussie tussen 'de tuinders' die vinden dat het park meer toegankelijk moet zijn voor alle Amsterdammers en zij die bang zijn dat dit hun rust zal verstoren. Het is te hopen dat er vanuit de volkstuinders iemand opstaat die steun heeft van de tuinders, de gevoelens van de tuinders goed weet te verwoorden en positief staat tegenover het meer openstellen van de tuinen. Deze 'boundary spanner' kan de verbinding leggen tussen de volkstuinders, de gemeente en de andere belanghebbenden in het Westerpark.

Psychologische complexiteit.

De volkstuinders en omwonenden strijden al jaren tegen de drukte in het park en de openstelling van de tuinen. Ondanks dat alle mogelijke vormen van inspraak worden benut, leidt dat zelden tot tevreden uitkomsten. Vermaak noemt dit een voorbeeld van een psychologische complexiteit. Partijen worden verkeerd ingeschat omdat de (volledige) achtergrond onbekend is omdat deze niet is verteld, verdraaid of er onvoldoende naar is gevraagd is.

Groot-Westerpark XL ontspant de stress op het park.

Geconcludeerd mag worden dat er per saldo weinig 'nieuw groen' bij komt, terwijl er door Haven-Stad en de groei van Amsterdam wel een kleine 100.000 toekomstige parkbezoekers bij komen. Saillant detail is dat het Groot-Westerpark buiten de plancontouren van Haven-Stad valt en stadsdeel West lijkt op te zadelen met de gevolgen van Haven-Stad.

Het is aan de gemeente om, nu de visie voor Haven-Stad nog niet in de beton is gegoten, het initiatief te nemen om de extra druk op het park in de toekomst voorkomen.

Een nóg groter Groot-Westerpark.

Ik wil het college een interessante optie ter overweging voorleggen: *Het Groot-Westerpark XL*.

Binnen de huidige grenzen van het Westerpark is onvoldoende ruimte om een park te realiseren dat recht doet aan de toenemende vraag. Door de Arlandaweg te transformeren tot een park ontstaat er een ter hoogte van Sloterdijk Centrum een corridor dat het Westerpark en De Bretten met elkaar verbindt. Om rust te vinden kunnen de volkstuincomplexen gelegen in het Westerpark en De Bretten zich ontwikkelen als groene oases waar de Amsterdammer zich terug kan trekken uit de hectiek van de grote stad. Behalve dat de bewoners van Haven-Stad hiermee de beschikking krijgen over een veel groter stadspark en de druk op het voorgestelde Groot-Westerpark afneemt, levert dit 'Central Park' van westelijk Amsterdam ook een belangrijke bijdrage aan de duurzame leefomgeving die zo belangrijk is voor de stad van de toekomst.

Sloterdijk als de Amsterdamse (tran)sporthub.

In opdracht van de gemeente is er in 2017 en 2018 onderzoek gedaan naar placemaking in Sloterdijk Centrum. Een van de conclusies is geweest dat Sloterdijk Centrum kan uitgroeien tot een ideale en bereikbare uitvalsbasis voor sportief Amsterdam, centraal gelegen in het Groot-Westerpark XL.

"We hebben straks de padelbaan met douchefaciliteit en sport ondersteunende horeca en zouden van daaruit veel meer met informele sport in het gebied kunnen doen." – Erik de Wit (*Play Padel Amsterdam*) (STIPO / UrbanBoost mei 2018)

Vanuit deze 'sporthub' ren je zo richting Westerpark of fiets je via de Bretten naar recreatiegebied Spaarnwoude of Lijnden voor een grote of kleine tocht rond Amsterdam.

Mobiliteit en aantrekkelijke verbindingen.

Met het oog op het afnemende autobezit en toenemende (e-)fietsverkeer in de toekomst ontvouwd de gemeente enkele maanden geleden plannen om een fietssnelweg door het Groot-Westerpark XL aan te leggen waarmee de verkeersdruk in de stad afneemt. Op dit moment is het gebied van Sloterdijk niet heel uitnodigend en vormt de Haarlemmerweg een barrière, met het parkmodel ontstaat er naast een aantrekkelijke en veilige oost-west verbinding Amsterdam – Haarlem ook een laagdrempelige noord-zuid verbinding tussen Haven-Stad en Amsterdam (Nieuw-)West.

Toepassen van 'frame innovation' binnen gebiedsontwikkeling.

Haven-Stad is nog vooral een ontwikkelvisie wat betekent dat er is nog veel ruimte en vrijheid is om de ingetekende openbare ruimte in te vullen. Daarom ook de eerdere oproep om tot nieuwe visie te komen – een leefbaar (Haven-)Stad bestaat niet alleen uit gestapelde stenen. Je moet er ook graag naar toe willen en verblijven.

Met het idee van het Groot-Westerpark XL lijkt het misschien of het eerder beschreven probleem van het Groot-Westerpark alleen nog maar complexer wordt. Hoe groter het

gebied, des te meer stakeholders en hoe meer verschillende belangen. Dat is zeker zo, maar het feit dat de hoeveelheid ingeplande vierkante meters publieke ruimte ernstig tekort schiet maakt het nodig om de gedachte van het Groot-Westerpark XL nader te bekijken. Natuurlijk zijn er nu ook momenten dat er sprake is van overlast in het Westerpark, maar het park functioneert op de meeste dagen van het jaar nog als een fijn park voor heel Amsterdam. Om te voorkomen dat de leefbaarheid van Haven-Stad én het Westerpark in het geding komt zal er linksom of rechtsom publieke groen moeten worden toegevoegd. Dit vergt een integrale en multidisciplinaire aanpak, gefaciliteerd door de gemeente maar waarin zoveel mogelijk betrokken partijen een rol spelen.

Frame Innovation.

De omvang van Haven-Stad, samen met de vele partijen die in dit gebied – nu of in de toekomst - een belang hebben maakt het tot een ingewikkeld gebiedsontwikkelingstraject. Het risico bestaat dat dit proces vastloopt op het moment dat het op de traditionele wijze van overleggen en polderen wordt aangevlogen.

Door samen met experts uit hele andere disciplines de vraagstukken te onderzoeken voeg je nieuwe perspectieven toe aan het probleem. Het benaderen van probleem vanuit een andere hoek en met andere partijen leidt veelal tot nieuwe verfrissende inzichten. Deze methode van 'Frame Innovation' (Kees Dorst 2015) kan ingezet worden bij complexe vraagstukken.

Zo heeft men bijvoorbeeld organisatoren van grote festivals laten kijken naar de uitgaansoverlast in Kings Cross (Londen). Door dit gebied te benaderen als een festivallocatie, kwamen er oplossingen op tafel zoals te weinig publieke toiletten en geen openbaar vervoer naar huis. Zaken die voor festivalorganisaties vanzelfsprekend zijn en zelfs voorwaarde zijn voor het (mogen) organiseren van een evenement.

“Je kunt een hardnekkig, taai probleem niet oplossen door er steeds maar weer op dezelfde (oude) manier naar te kijken. Je hebt een nieuw perspectief nodig.” – Kees Dorst (NRC juni 2016)

Door de inzet van 'frame innovation' bij het ontwerpen van Groot-Westerpark XL kan hopelijk het Westerpark als dreigende 'wicked-problem' worden voorkomen.

Conclusies en aanbevelingen.

De complexiteit van het vraagstuk en het feit dat er nog veel onduidelijk is omdat de visie voor Haven-Stad nog lang niet is uitgekristalliseerd maakt dat te we nu nog niet te maken hebben met een onoplosbaar probleem. Dat betekent niet dat we maar rustig moeten gaan slapen, wanneer er niets aan de plannen wijzigt zal de ontwikkeling van Haven-Stad onherroepelijk leiden tot een escalatie van dit probleem. Want duidelijk is wel dat je met het toevoegen van stukjes snippergroen niet het stadspark realiseert waar Haven-Stad om schreeuwt.

Ik wil het college een drietal aandachtspunten mee willen geven.

Gebruik de openingen in de visie in plaats van volledig te focussen op de politieke ambities.

Op dit moment is er sprake van tegenstrijdige ambities binnen het coalitieakkoord dat na lang onderhandelen tot stand is gekomen – dat laat beide wethouders weinig ruimte tot handelen. De structuurvisie Haven-Stad daarentegen geeft die ruimte om iets nader tot elkaar te komen wel. Daarbij moet de coalitie nadrukkelijk alle stakeholders betrekken om de publieke ruimte die wel is ingetekend zo optimaal mogelijk te kunnen ontwerpen. Het inzetten van ‘frame innovation’ en het daarbij betrekken van experts vanuit niet voor de hand liggende disciplines kan hierbij een waardevolle vernieuwende aanpak zijn.

Experimenteer op kleine schaal.

Het voorstel van een Groot Westerpark XL – waarbij het Westerpark en de Bretten aan elkaar gekoppeld worden vergt lef. Door te experimenteren op kleine schaal kunnen succesvolle experimenten eventueel worden opgeschaald en/of op andere locaties in het park worden toegepast. Maak daarbij ook gebruik van de verfrissende uitkomsten van het ‘frame innovation’ traject.

Betrek alle gebruikers van het park.

Zoveel mensen, zoveel wensen. Dit maakt het lastig, maar geeft ook kansen om tot een groot palet aan ideeën te komen en mensen en wensen aan elkaar te verbinden. Zeker de volkstuinders en omwonenden dienen een actieve en prominente rol te krijgen in het proces. Vaak speelt oud-zeer, teleurstelling en wantrouwen hierin een rol. Echter ‘boze’ mensen zijn betrokken en moet je juist in je proces meenemen. Omdat er in de afgelopen jaren onvoldoende is geïnvesteerd in het samenbrengen van de verschillende gebruikers van het park, zal hier eerst veel energie ingestoken moeten worden willen de plannen voor Haven-Stad bespreekbaar zijn.

Zet nu de juiste koers naar Haven-Stad nu het tij nog te keren is.

Dit essay staat niet op zichzelf, de afgelopen tijd zijn er vele rapporten en artikelen verschenen die in de kern allemaal hetzelfde bepleiten. Neem de visie Haven-Stad nog eens integraal onder de loep, anders dreigt het gevaar dat het ontwikkelingen in gang zet die, op het moment dat de boot eenmaal op koers is niet meer te keren vallen.

Ga in gesprek en kijk naar ‘havensteden’ op andere plekken in de wereld – bijvoorbeeld Hafencity in Hamburg of Kings Cross in Londen.

Geraadpleegde bronnen

- STIPO / UrbanBoost. „Placemaking Sloterdijk-Centrum: van vertrek naar verblijf.” mei 2018.
- Centraal Bureau voor de Statistiek. „Bevolkingstrends | Huishoudensprognose 2015 - 2060: jongeren en ouderen langer thuis .” mei 2016.
- Coalitieakkoord Amsterdam. *Een nieuw lente en een nieuw geluid* . Amsterdam: Gemeente Amsterdam, mei 2018.
- Gemeente Amsterdam. „Amsterdamse referentienorm voor maatschappelijke voorzieningen, groen en spelen.” januari 2018.
- Gemeente Amsterdam RVE Ruimte en Duurzaamheid. „Haven Stad transformatie van 12 deelgebieden - Ontwikkelstrategie .” december 2017.
- Hanneke Kijn. „Op zoek naar meer landschap, meer openbare ruimte .” *Plan Amsterdam*, december 2018.
- Hans Vermaak. *Plezier beleven aan taaiere vraagstukken* . vakmedianet, 2009.
- Kees Dorst. *In dit traject wordt de Frame Innovation*. MIT Press, 2015.
- maps.amsterdam.nl. „Hoofdgroenstructuur volgens de Structuurvisie.” 2019.
- NRC. „Hoe je écht problemen aanpakt .” *NRC*, juni 2016.
- Programmaraad Westerpark. „Het bijna 100-puntenplan.” 2018.
- Stec Groep. „Klein wonen: trend of hype? .” 2017.